

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
*Abonamentele se fac
numai pe un an.*

COLABORATORII ACESTUI NUMAR:
**Mestugean, L. Daus, N. Tinc, L. Rebreanu, N. Mihăescu-
Nigrini, Alex. T. Stamatiad, Beldiceanu, V. Anestin, V. Albert**

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
- BANI 20 -

INTOARCEREA SOLDATILOR REZERVISTI LA VETRELE LOR

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Și eu am cel mai frumos cal din escadron, un cal frumos roșu, al cărui păr este moale și lucios ca părul unei fecioare. Picioarele lui subțiri și nervoase par a fi ale unui cal arab și coama sa a unui cal de rasă. Cum sună trompeta l'ai auzi neclăzând și tropăind; piciorarele lovesc pământul și nările lui mari aspiră și caută mirosul prafului. El saltă sub mine și se indignează de mâna mea care îl împiedică de a merge înainte.

Tatăl meu, care voia să se opună înrolării mele, gândea că uniformă lui să-l înalte și să-l plăcească să se plimbe cu mine pe străzile orașului. Ceva mai mult se vorbește de război, dragii mei Ștefan, și mâine luăm drumul spre graniță. De când venim pînă la mare a sesit, nu sunt de cît prinzuri de adio în familia noastră. Mă aștept, mă descurdă, și aproape mi s'au regrete de plecarea mea. De vasa hata, frate; s'au ascuțit săbiile și s'au pregătit revolverele.

N'ai putea să-ți închipui cu câtă nerăbdare aștept prima lălmăie; camarazii mei, dacă eu nu voi merge înainte se vor duce iute, dacă nu voi da eu, prima lovitură de sabie. Mă simt foarte fericit de educațiunea ce am primit; nu am avut nevoie de a învăța a călări, nici de a mărui sabia; înrolat de opt zile, merg cu soldații cei vechi, în timp ce o sută de camarazi de ai, sunt nevoiți a rămâne în urmă.

Nu te voi învârti înaintea de o pică Ștefan? Asta mi-ar aduce noroc.

IX

Pe la miezul zilei, Ștefan se scobori în grădină. Acolo găsi pe d. Müller, d. Müller începea a-l iubi; când îl vedea și când se despărțeau, îi strângea mâna cu mîltă căldură și franceză prietenosă și nu ezita a-i spune când ezina se prezintă:

— D-le Ștefan, dă-mi puțin sapa care e lângă d-ta, fă-mi plăcerea de a-mi ajuta să leg portocalii mei. Cerul este cam întunecat la apus; vom avea un vânt rece peste noapte. Și Ștefan îl ajuta din toată inima. De mai multe ori îi scosese și apă când d. Müller stropen.

Ștefan, pe dată ce ajunse în grădină, d. Müller cum îl zări îl strigă:

— Ești mai înalt ca mine, d-le Ștefan, vino de-mi dă jos cuișul acesta de omiză... Bravo! strigă el, după ce operațiunea fu făcută, ar fi fost mai mult de o mie cari s'ar fi răspândit prin pomi, și ar fi ros și uscat frunzele; și ia observă că acel tei, cu acela care este în față, cari amândoi încep capătul alcei, este mult mai frumos ca ceilalți este teiul din America septentrională.

Hoffpenger îl numea *tilia argentea*, din cauza că frunzele sunt lăcnose și albe ca argintul, de desubt. Florile lui nu es de cît în luna August, dar sunt mai mireșitoare ca toate celelalte varietăți, cum sînt *tilia rubra*, *tilia pubescens*, *tilia lacinata*, *tilia microphilia*, etc., etc. Cele mai multe canaluri în Holanda sunt mărginite cu tei pe amândouă părțile; teiul de Holanda are frunza mai mică și mai neagră, vezi acela, din dreapta și de al patrulea.

— Este un pom foarte frumos, zise Ștefan, face umbră multă și lasă un miros îmbătător.

— Da, în luna Ianie; coaja lui slujește a face frânghie, și lemnul său este cel mai bun care intră în compoziția de pudră.

Cuvântul *tilia* se pare că vine din grecește *tilios*, floră, pentru că teiul își poartă pană pe niște limbulite cari seamănă întocmai cu penele.

— *Tibos*, îngână mașinal Ștefan.

Dar d. Müller în graba sa, crezu că aude un alt cuvânt; ei păru surprins, rămase câteva momente într'un fel de nehotărâre și zise:

— Cred că aveți dreptate; e ciudat că nu mi-a venit nici odată ideea asta. Ștefan nu știa de loc că avusese o idee, el ascultă și căută de a descurca cece putuse să dea loc la această presupunere.

— În adevăr, zise d. Müller, etimologia *tilium* este foarte justă; căci în vechime se făceau săgeți din lemn de tei, și din scoarța dinăuntru se serveau pentru a face un soi de papyrus și chiar eu am un manuscris, scris în așa fel, sunt poate o mie o sută de ani de atunci.

Trăne ai mare aplicare pentru știință, și îți datorez adevărata obligație a cuvântului *tilia*; *tilium* este foarte clar. Dacă vrei să-mi faci cinste a vasa deseori să bei eu mine un pahar de bere și să fumezi o țigă, și voi scrie manuscrisul și îl voi pune în istoria sa și-așa început.

Ștefan întărnă puțin cu răspunsul său pentru el ce ezina a primi invitațiunea, dar pentru că simțea că îl înșură glasul. Când fu puțin mai liniștit, mulțumi d-lui Müller, și îi făcui să fie la dănsul în orice seapă:

Cum căzuse singur, Ștefan începu a pune ordine în ideile sale, care se grămădeau zăpăcite în capul lui, căci pentru întâia oară avea să vorbească Magdalenei, pentru întâia oară avea să fie admis în casa d-lui Müller. Când i se aduse scrisoarea lui Edward o citi repede și se îngălbeni, se urcă în grabă în odaia sa, își puse ghețele cele groase, jambierele, un pantalon de pânză, un baston gros în mână, și eși din casă, luând-o la drum.

În acest moment d. Müller zicea fiicei sale:

— Vecinul nostru vine diseară Magdalena, ai să ne faci puțină muzică, nu-i așa?

— Trebuie să-l primim frumos; este un tânăr liniștit, modest și foarte instruit, și care, acum cinci minute, fără alectare, a lăsat să-i cadă ca și cum n'ar fi făcut-o inadin, o etimologie care a scăpat oamenilor celor mai învățați; căci eu cît mă gândesc, cu atât văd mai limpede că țibia vine fără contrarietate de la țelam.

Și cum spunea asta, privi pe ferăstră și zări pe Ștefan care se depărta cu gîșl reperzi.

Magdalena, nu e el care se duce în coloz?

Magdalena răspunse afirmativ.

— Ciudat, zise bătrânul; pe drumul pe care a apucat-o, nu este nici un sat, de cît peste opt sau zece poște.

Și amândoi fură foarte mirați. Ceasul trecea, și măcară amândoi tăcuti. D. Müller ropca câte odată tăcerea pentru a face vre-o hipoteză asupra disparițiunii lui Ștefan. Când ceasul de la biserică bătu orele opt, D. Müller își aprinse lăleaua, și Magdalena își luă iglița și toată seara nu mai scosese un cuvânt; dar era foarte supărată de căte ori îi cădea glasul cu apă pe jos; se culcă mai de vreme ca de obicei, sub cuvânt că o doare capul grozav.

Cum se văzu singură în odaia sa, tănăra fată scrisă Suzanei; dar cum țigă scrisoarea, o arse.

X.

*Deși fără galan noi ne vom duce
Dară cu el vom reveni să-i poște,*

[chiar cu cruce

Și locuri de săbiu acoperi-vor perii

[ntregi

Va fi o diademă mai mândră ca de

[regi.

(Cântec de cazarmă).

A doua zi seara la lumina lămpii, Magdalena citea, și d. Müller fuma din lăuca, fără a zice ceva; vântul începea a sufla rece, îndoind pomii și făcând să tremure geamurile de la ferestre. D. Müller își freca mâinile:

— Mi se pare că o să avem o ploaie sdravănă și are să fie bună; pământul e uscat și ploaia de primăvară e sănătoasă, ca o binecuvântare cerească.

— Da, zise Magdalena, dar plîng pe cei cari sunt afară, și care în încrederea lor prematură, și înșelați de Soare, sunt îmbrăcați ușor.

— Poate că și Ștefan este în acest caz, răspunse d. Müller.

Magdalena se gândise și ea, dar nu scoase nici o vorbă.

— E ciudat că nu s'a întors încă azi noapte, urmă tatăl.

Vântul încetă.

— Iacă și ploaia, zise d. Müller.

În adevăr, câteva picături mari se auziră în ferestre. Se auzi bătând în ușe, Magdalena tresări, abia ținându-și răsuflarea; d. Müller își scoase lăleaua din gură; Genevieva deschise și anunță pe d. Ștefan. Magdalena își lăsă ochii pe carte și d. Müller luă un aer grav și serios.

d. Ștefan salută și se scuză.

— Nu mai aveam nici o clipă de pierdut, ca să mă duc să un iau rămas bun de la fratele meu care trece prin graniță; trebuie să fac mea poșta pe jos, și pentru mine în lume nu ași fi voit să lipsesc, ca să nu fi înșelățat... poate pentru cea din urmă oară. Lumă părică! am să pot se ore; lumă vînt bănd paharul cu vin de țelam, cîntînd voies și în-călcînd pe cal, și din depurtare salutîndu-mă cu mâna și dînd pîntenii calului. I'am mai nîrit încă mult timp; apot la o înșurătură de uliță, l'am perdut din ochi, și m'as întors trist. A! d-mă cine știe dacă îl voi mai vedea; și el e singurul care mă iubește pe lume.

Ochii lui Ștefan străluciră din cauza unei lacrimi, gata să piară, Magdalena îi trimise o privire plină de compătimire. Amândoi se răzără și țisară ochii în jos.

Cu toate astoa, la un semn al d-lui Müller, Genevieva pregătise ceaiul; d. Müller puse chiar el singur apa la foc.

— Ai să bei ceaiul cu noi, d-le Ștefan; este o băutură bună și sănătoasă; Genevievo, să aducă unt și smîntînă pentru d. Ștefan căci eu nu iau nici odată cu ceal.

D. Müller se ridică și conduse pe Ștefan la biblioteca sa. Acolo, printre mulțime de cărți vechi, îl arătă cu un deget o poemă latină asupra ceaiului, de Pierre Petit; o elegie a supra aceluiași subiect, de M. Huet, episcopul la Avrauches în Franța, și alte zece, cari toate în pînă și în versuri au scris pe arbutul chimar.

— Am în seră, zise d. Müller, când se întoarse la locul său, un colțior de pământ unde am plantat ceal săl țelam, cum spun Chinezii, care mi l'a trimis prietenul meu din Amsterdam; dar pînă azi, cu toate îngrijirile și strădania mea, nu mi-a dat de cît un betișor abia de o palmă de înălț, pe care nu am văzut de cît o frunză măslăină, care și pe aceea a mîncat-o o omiză.

Pune-ți zahăr. Ai să observi că eu nu beau ceai verde cari nu împreună cu mierea sa de cît obiceiul de aci unca pe scînduri de alamă; eu întindeam ceal negru nunit de chinezi *Wan-tcha*.

În acest timp, Ștefan făcea tot ce îi sta în putință de a părea atent; dar era adînc preocupat de plecarea fratelui său, și privirile cari i le arunca Magdalena pe furis, îi pătrundeau pînă în inimă. Pentru întâia oară simți tot interesul care îi lega de tănăra fată, și dacă ar fi fost singur cu ea, i-ar fi zis:

— „Uită-te la mine, privirile d-tale îmi ușurează durerile; vorbește-mi, căci sunt singur, și inima îmi este plină de amor pentru femeia care mă va iubi!”

În urma invitației d-lui Müller, Magdalena cîntă: vocea ei, puțin tremurătoare la început era armonioasă, caldă și plină de expresie.

— Dar d-ta d-le Ștefan, nu vrei să ne cînti ceva?

— Vocea mea e sălbatică și nestudiată nu știu să cînt, răspunse Ștefan.

D. Müller insistă.

Ștefan se ridică; în toată persoana lui era o nobleță, o părăsire pe care Magdalena nu le observase încă; muzica și glasul naiv al tinerei fete îl vrăjise, și cînta și el destul de prost, însă cu o voce bine timbrată și plină de expresie, aceste versuri de Goethe:

Franzișul îmi este bogăția
Albastrul cer și verzi velințe
Este zefirul sereii cîmbată toată gîia
Migdalii înfloriți, podoaba întregii [flințe

Franzișul îmi este bogăția
Albastrul cer și verzi velințe.

Drag meu drag ca tot ce tu, natură [îmi înbin!

Mai drag ca florii, ca aer, chiar ca [cer

Mi-este privirea ochilor senini
Și vocea dulce, ce profesor!

Mai drag ca tot ce tu, natură îmi [înbin!

Mai drag ca florile, ca aer, chiar ca [cer!

Amer. fericire, viața-mi întregă
În tot... Dar 'napoi, 'mi lăcă
Albaștri tîi ochi, suflarea ta dragă
Și vocea ta așa frumoasă!
În tot... Dar 'napoi 'mi lăcă..

Vocea lui Ștefan tremura de emoție. Magdalena nu era liniștită.

— Să nu crezi, că fiica mea are să te împiedice de a fuma o țigară cu mine, d-le Ștefan, e învățată ca cu mirosu tutunului și care afară de asta e sănătos, cu toată autoritatea lui Jacques Stuart, regele Engliei-rei, care a făcut un tractat în privirea întrebunțării tutunului, și a lui d'Assural, care l'a oprit, sub pedeapsă de a se tăia nasul.

Ștefan se scuză, spunînd că e foarte obosit, și se ridică. D. Müller îi întinse mâna.

— Când poți, vino de ne vezi seara; voș cînta și vom vorbi.

Ștefan eșind ridică ochii la Magdalena; privirile lor se întălniră și se afundară în inima amândorora; ușa se închise, lăsându-i pe amândoi agitați și mișcați de senzațiile nouă pentru ei, dulci și dureroase în același timp.

XI.

Toată noaptea, Magdalena fu prada unor emoții pe care nu o mai încercase niciodată; surprinsă și speriată de a își simți inima strănă și plină de o fericire melancolică, se rugă, ceru ajutorul Cerului, și lăsînd să se exalte în căldura rugăciunii sale tot amorul acela care o înșură, iar stropi căpătîni, sau cu lacrimi fierbinți.

Ștefan, își petrecu o parte din noaptea la ferăstră. Ca o scînteie electrică, iubirea dăduse sufletului lui, un avânt necunoscut; ea era în strămtoare în corpul său, și își lua sborul liber ca un fluture care, la primele raze ale Soarelui pe vărfurile verzii cari țîșnesc din pământ, ese din chrysalida sa, își scutură aripile înălțate și umede, se deschide ca o floare și o pornește în vîzduh.

— O! zise el, ea este, ea e care completează viața mea; nu mă înșelam, presimțeam o altă viață, o viață de iubire și de fericire.

A se citi următorul în „Universul Literar” ce va apare Duminica viitoare.

Ecourile săptămânei

Săptămâna trecută a fost o adevărată panică, în toată țara, din cauza epidemiei de holeră, care se întinde în mod înspăimântător.

Trupele sosite din Bulgaria aduc cu ele vibriionul teribilului flagel, presărându-l pe întreg parcursul lor și în satele și orașele în care se stabileau.

În Romanși, în deosebi, molima a făcut adevărate ravagii.

Din fericire, dezorientarea care se observa în primele zile în rândurile celor însărcinați cu combaterea molimei, a mai dispărut. Autoritățile sanitare au căzut de acord cu cele militare și s'a ajuns la o înțelegere în ce privește măsurile de luat pentru prevenirea și evitarea unei adevărate catastrofe.

Ca o urmare a acestei înțelegeri, putem primi azi pericolul în față și să ne războim cu holeră cu sângele rece necesar în orice fel de neptă.

Azi, toată armata a trecut în țară. Mai toate regimentele și-au luat garnizoanele lor și, totuși, holeră nu s'a putut întinde așa cum se credea la început, când opera de combatere a flagelului era în plină anarhie.

Sunt mari speranțe, ca grație energicelor măsuri luate nu va trece o lună și holeră va fi cu desăcășire slinsă, lăsându-ne numai o amintire tristă și înfricoșătoare.

Și când spectrul hideos al molimei va dispărea cu totul, va răsări din nou, în ochii tuturor, opera mărească ce a realizat armata noastră pentru mărirea și gloria României.

O impresie penibilă, și din cale afară de tristă a făcut-o ecourile sosită cu privire la brutalitățile la care au fost expuși soldații noștri din partea unor dintre ofițeri.

E foarte regretabil ca un soldat care se duce să-și dea viața pentru țara sa să fie maltratat de superiorii săi, a căror datorie ar fi, în primul rând, de a îngriji de oamenii ca de propriii lor copii.

În privința acestor indignarea opiniei publice e pe deplin justificată.

Din fericire, cazurile de maltratare și brutalizări au fost izolate și marea majoritate a ofițerilor s'au purtat părintește cu trupele de sub ordinele lor. Aceasta se dovedește și prin numeroasele scrisori primite de la soldați cari protestau contra învinuirilor aduse ofițerilor lor.

De altfel, suntem siguri că o severă anchetă va stabili răspunderile, pentru ca la o viitoare campanie soldații să, fie garantați de brutalități, chiar pentru cazurile izolate.

O altă chestie care a impresionat opinia e aceea a intendenței. Se vede însă că s'a pus prea mare grijă pentru criticarea conducătorilor acestui serviciu.

Un articol apărut în „Universul” caută să demonstreze că dacă intendența nu și-a putut face datoria pe deplin în actuala campanie, cauza nu-i nici felonia, nici lipsa de bunăvoință și patriotism, ci organizația defectuoasă a serviciului, toate resursele fiind înghițite de armamente și lăsându-se subsistența pe planul al doilea și pe scama rechizițiilor.

Comisia de anchetă numită de ministrul de război va împresi, de altfel chestionarea și va restabili responsabilitățile și în această privință.

Din toate acestea reiese însă un lucru cert și anume că au fost mari lipsuri de pregătire. Campania actuală va fi deci de cel mai mare folos, căci ea ne-a arătat aceste lacune pe care datorăm să le umplem cât de curând.

Mestnegan.

Regele Spaniei, care va vizita în curând pe Soveranul nostru la Sinaia, se află acum la Santander, unde se distrează cu copiii săi, plimbându-se desculț pe plajă.

DESTĂINUIRI...

de LUDOVIC DAUȘ

De sub abajuru-l roșu, lampa electrică lumina un colț al salonului. Restul se pierdea într-o vagă umbră discretă în care se estompa de-abia mobilele bogate și grele, vasele cu flori, tablourile, tapiseriile.

În liniștea plăcută, intimă, nici o șoaptă. Lampa își vărsa lumina peste două capete înclinate, unul blond, fraged și alb de femeie tânără făcând niște puște de broderie, celălalt cam oacheș urmărind într'un ziar larg deschis informațiile dela „Ultima oră”.

Stăteau față în față, despărțiți de măsuta lămpii, ea într-o bogată rochie de interior lungindu-se ca un val alb de dentale, pe fondul de mătase roșie brodată cu aur a canapelei, și modelându-i talia, sâmurile, toate tainele intime și secrete ale trupului ce răsărea frumos și înfloritor de voluptate.

— Ce spune?

— Nimic nou... sau important... Un discurs chilometric la Camera pentru o mușama patriotică... Valorile la bursă stagnează... „Visul Poetului” a căzut cu brio.

— Ce scrie despre ei?

— Nimic și tot... Recenzia-i de zece rânduri, rezumându-se în cuvântul: idiot. Nici un argument și un punct... după care iscălitura: o literă. P!

— Ape?...
— Iată și-o veste pentru tice, Suzano... Doamna Rospoli primește Vinerea... Doamnelor ortodoxe dau un bal la 17... Kubelick e vorba să vie pentru două concerte... și... ah... minună... Duse!...

— Vine?...
— A și sosit... Incepe poimăine... trei reprezentări: Deusa, Gioconda și Furtuna, o piesă nouă italienească. Mergem?

— Desigur...
— Ah!...
— Ce e Georges?
— Jean... începuse-ți...
— Jean?...
— Un accident neorocit de automobil...
— A murit?
— Da.

Tăcură. Ea preocupată de broderia-i, el privind-o lung și povestindu-i:

— Viteza... mereu nebunia vite-

sei... și încă noaptea pe drumul de la Sinaia spre București... Drumul ciobos, cu măzgă și lunecos, ca iară după o săptămână de dezghețuri și ploa. Jean conducea, cu soferul lângă el și doi prieteni Băleanu și Scorbu în fund. La o întorsătură, tuit! derapare... Băleanu și Scorbu iaă o huc în noroi, iar Jean cu soferul cu automobilul peste ei, în șanțul plin cu apă. N'au fost striviți, dar s'au înecat... Nu spun nimic?

— Ce vrei să spun.

— Primești știrea așa... cu sânge rece...
— Nu pot să-l inviū...
— Suzano...
— Ce?...
— Atitudinea asta... Nu mai înțeleg... era prietenul nostru cel mai bun. Tu cea dintâi îi erai prietnică, bine voitoare... El poartă cât mai des, la țară la noi, la vânătoare... Reușise-și să mă facă aproape gelos, pe mine, de prietenul meu înecat... Apoi, de-odată, din senin, pentru un capriciu, sau știu eu de ce, întâi te-ai răcit, i-ai făcut viața insuportabilă la noi, i-ai îndepărtat... Mami amestecat, știu, dar am găsit și la el o rezervă, o înănciție jicitoare... El, cel mai bun prieten... De ce?... Te-am întrebat de neamărate ori... De ce?... Nu mi-ai spus... Dar acum cred, a sosit momentul... Ce-a fost între voi?... Mărturiseste ai prins necaz pe el dintr'un nimic... și...

— Dintr'un nimic, zice?
— Ea, ce poate să fie așa...
— Dintr'un nimic repetă Suzano, și-l privi lung, în albul ochilor.

— Ei dat... dat... căci nu putea să fie nimic destul de serios, destul de grav...
— Spui, nimic?... și ea avu o curioasă intonație apăsând pe ultimul cuvânt.
— Suzano.
— Tac!... să nu mai vorbim...
— Ba nu... din potrivă...
— Ți-am spus în repetate rânduri... să lăsam asta. E-o discuție care nu-mi convine și care mă jicnește. Uite, nici nu-mi mă-or îndea-juna cuvintele... poate ai dreptate, n'a fost nimic serios, dar nu mai insistă, te rog... E pentru a o suta oară poate că revii... „De ce?... De ce?...” mare: „De ce?” Ei bine, ad-

mit că nu vreau să-ți spun... că nu te privește.

— Era prietenul meu cel mai bun.

— Te rog...

— Și tu nu erai în drept, ca soția a mea, să-l îndepărtezi, să mă lipsesci de această prietenie.

— Ah!

— Poate multe din prietenie tale îmi câștigă și mă ezervezi... Uite, nu mai departe acea doamnă Rospoli, pe care o curiozi atât, și la babul căreia mă vei sili să mă merg, și unde am să mor de urât în cea mai interlopă societate. Ce parveniți și parvenite, și de paglășeri pe rocce în jurul milioaneilor babel, dear-doar or înlocui pe favoritul de astăzi.

— Mă desguști.
— Ca și pe mine.
— Georges!

— Da! căci în cele din urmă m'au săturat să-ți fac coadă... Dar să lăsam asta. Acum e-a murit Jean, simt ca nici când golul prietenului dispărut, și mă doare de a nu fi insistat îndea-juns, de a nu fi înfrunt încăpățanarea ta stupidă...
— Georges!

— ... De a nu-l fi readus la noi, ca pe un brav și bun prieten pe care tu, soția mea, nu trebuia să-l îndepărtezi, da, nu trebuia.

— Cine-ți spune că nu trebuia.

— Eu!

— Ah!... tu!

— Nu zămbi așa...
— Imi vine să răd.

— Suzano.
— Ce-i Georges?
— De ce trebuia?... spune...
— Nu te privește... și credea-mă o

mai bine.

— Ce vrei să spui?

— Nimic.

— Însăuiez!...

— Eu?...
— Da, tu...
— Ce?... Precizează...
— Trebuia zice, surazi și nu vrei să-mi spui... Ha... ha... Vrei să spui că ți-a făcut curte... și tu... femeie cinstită i-ai îndepărtat... Ah! itî vine ușor să insinuezi asta acum că-a murit... N'are să vie ca să te dezmină... nu... nici grijă de așa ceva... Da, știu, e urât, e laș, da, laș, e laș să acuzi pe prietenul meu cel mai bun, ca să-i înhami umbra la suita ta de adoratori, da, da... căci așa sunteți voi toate femeile frumoase ori cât de cinstite ați fi, vreți suita, o suită mare, mare... E de râs... Ha! ha! ha!... de râs...
— Ești grotesc.

— Eu? Dar tu, tu Suzano...
— Tac!

— Tu, care din senin, așa, pentru că Jean era prietenul meu din copilărie, pentru că erai geloasă de dragostea dintre noi...

— Geloasă, ești?...
— Da, da! e singurul cuvânt... Geloasă! Și l'ai îndepărtat... da... pentru că mă iubea... pentru că nu era în stare de nici o defecțiune, pentru că...

— Tac! îți spun... tac!... strigă ea sculându-se, și privindu-l de sus. Dar el:

— Ei nu... nu vreau să tac... E cum îți spun... Și-apoi te simțeaș unimilă văzându-l că nu-ți face curte. Da, — nu pentru că ești capabilă de un păcat, — nu... pentru asta ești prea curată... dar din viciu, din trebuința aceea a femeii de a nu vedea un om neturburat lângă ea... Și tu, turbați că nu te adora și ei, turbați... tur...

— Mă adora!
— Minți!
— Mă iubea!
— Minți!
— Și ne-am iubit!
— Minți! Minți!
— Ne-am iubit... Mă luat în brațe și m'a sărutat... Și tu ești cea fost... o nebunie... un vis... și...
— Minți!

— ... I-am căzut în brațe și m'am dat lui...

— Nu! nu-i adevărat... Ești infamă și rea... da... rea... din gelozie, pentru prietenul meu mort pe care nu vrei să-l iubești... Și-acum... oh! cât de jos te vâd!... te-ai pus să-ți ponegrești amintirea... Ah! nu! nu prinde... nu!... Minți... și-am spus... minți... nu-i adevărat... nu... nu-i adevărat!...

— Ți-am spus... Crede ce vrei.
— Mincinoasă... da... minci...
— S'a îndepărtat de remușcarea de a mă fi avut... pe mine soția prietenului lui... Da... da Georges, e cum îți spun... și fiindcă te iubeam și eu, și mă căian, l'am urât și m'a urât pentru greșala făptuită... pentru...

— Tac!...
— Am și scrisoarea lui de adio, care-ți va spune totul... E în saltarul de jos, dela biroul din colț...
— Tac! tac!...

SACUL CU GLUME

— O, colonelule, zice o damă vechiului prieten, care venise să o vadă, dar al pleșuit de tot.

— Așa e, doamnă, dar nu-mi pare rău de loc, răspunse bătrânul militar.

— Cum? întrebă ea mirată.
— Pentru că, îi răspunse glumețu-astfel am avantajul să fiu totdeauna tuns fără să-mi ridic chipiul de pe cap.

— O cucoană sgârșită, căreia i se părea că a făcut lucru grozav de mare când dădea un gologan unui sărac, scurta pe un cerșetor care venise și a doua zi să-și ceară cinci parale.

— Cum, și azi mai ceri mili? Ce ai făcut cu banul ce ți l'am dat ieri?
— Apoi să vă dau numai de cât socoteală, cuconiță, zise nevoiașul c'na zâmbet care-l lumina fața necăjită: am fost cu automobilul la șosea și seara am mâncat la Capșa...

— În lupta de la Hastembek, o ghiulea de tun rupse ambele brațe unui soldat francez. Colonelul său îi oferă un taler.

— Credeți, probabil — răspunse grenadierul — că n'am pierdut de cât o pereche de mânuși?

— Știi nene, zice un amic către altul la masa căruia s'a ospătat, știți că nevastă-ta e frumoasă? Mă mir cum de nu ești gelos...

— Ba da, îi răspunse celalt, sunt gelos și de aceea nu chem nici o dată acasă la mine decât numai d'ăia care sunt urâți și proști și kari sunt sigur că nu pot să placă femeilor.

CRUCIFIXUL

— După Edmond Haraucourt —

*Sus p' o culme depărtată, pe un mal prăpăstios,
Vântul serii răspândește plânsul păsărilor mării,
Câmpul roșu își adoarme smârcul său întunecos,
Sângerat de soare 'n calea spre adâncurile zării.*

*Singur, către cerul searbăd peste care se târâsc
Noii leneși ce pe boltă nu știu unde se vor duce,
Ridicat pe stînci pleșuve ce d'un mușchi rar se umbresc
Obosit un Christ întinde ale sale brațe 'n cruce.*

*Temelia ruinită e 'ntr'o baltă de noroi,
Ia a Christ își pleacă fruntea obosită și lung cată,
Parc'ar vrea în luciul apei de aci să vadă doi.*

*În desert de taina undii ochiul său însă-i atras:
În oglinda apei numai chipul lui i se arată
Și durerea unui suflet care singur a rămas!*

N. FINEC

DUȘMANII

de L. Rebreanu

Popa Grozea stă în poartă și-și smulge barba. Din când în când aruncă priviri dușmănoase spre casa de peste drum și bate din buze parcă s'ar certa cu cineva. Se mută mereu de pe un picior pe celălalt și-și tremură genunchii. Trecătorii se descopăr înaintea lui și se reped să îi sărute mâna dreaptă pe care o proptește pe burtă; mâna părintelui e noduroasă, groasă și moale ca și când ar fi captusită cu untură. Babele, după ce îi sărută mâna, îi pupă și poala anterului ca să vază sfinția sa cât sunt de cucernice. Sfinția sa însă nu le vede fiindcă e furios, iar când e furios nici vede, nici aude.

Trece un dram de vreme, pe urmă vine dascălul Tofan.

Dascălul Tofan e span și i place să umble cu minciuna. Dealtmîntrelea e om cu multă carte, știe și franțuzește și e prieten cu revizorul care zice că el e cel al destoinic învățător din tot județul.

Tofan are o deosebită stimă pentru popa Grozea, mai ales de când i-a povestit cum a colindat, în tinerețe, toate țările și orașele, dela Roma până la Ierusalim. Iar în ziua când a aflat că Grozea a adus dela Roma o țandărică — din crucea pe care s'a răstignit Isus Hristos, s'a certat cu nevastă-sa, care nu putea să suferă pe popă, și n'a lăsat-o până n'a convins-o să meargă să se spovedească.

Dascălul Tofan își scoate respectuos pălăria și zice:

— Bună seara, părinte!...

Părintele însă tace și nu-l vede.

Dascălul se miră și repetă:

— Bună seara, părinte!...

Părintele mormăie ceva și-și face semn să-l lase în pace. Dascălul vede că e supărat, vrea să știe de ce e supărat, dar nu îndrăznește să-l întrebă pe slea și glăsuște:

— Parc'ă ești cam bolnav, părinte?

— Nu sunt bolnav, omule, sunt supărat!... Du-te cu Dumnezeu și mă lasă dracului!...

Tofan se incurcă. E jicnit și, tocmai fiindcă e jicnit, îl roade și mai mult curiozitatea. Se hotărăște să afle, cu orice preț, pricina supărării preotului ca să aibă ce povesti revesți-si. Face deci și el pe supăratul.

— Îmi pare rău, părinte, că dia... cu mine, care...

— Lasă, domnule, că parc'ă văd că măine-poimăine și d-ta ai să mă injuri ca și păgânul ăsta de peste drum!...

Dascălul știa că păgânul de peste drum este Grigore Iliș cu care popa se vrăjmașește de ani de zile. Părintelui însă i-a venit deodată chef să se plângă și începe să-și istorisească toată daravara. Îi spune că nu mai are pic de hodină de Iliș care îl ocărăște pe toate potecile și-și bate

joc de biserică și de Dumnezeu. Acuma însă s'a legat și de țandărică din crucea lui Hristos. Ei bine, până aici! Asta n'o să i-o mai treacă cu vederea. Ehe! Pentru asta ar merita să-l iea de guler și să-l sculpe în obraz. N'o poate face că nu se cuvine s'o facă un preot; destul de trist că nu se găsește nimeni s'o facă. El însă are să-l afurisească în biserică, să știe toată lumea că-î păgân și să se ferească de dânsul ca de lepră.

Popa Grozea dă din mâini și amenință casa păgânului. Tofan își freacă mâinile și zăbăste când popa nu se uită la dânsul. E fericit, căci îi place să fie în curent cu toate certurile, deși el nu se mai ceartă cu nimeni de când un țaran l'a palmuit în cancelaria primăriei fiindcă îi bătuse copilul la școală. Pață cu Grozea însă face și el pe indignatul, clatină grav din cap și zice că păgânul, odată și odată, o să-și frângă gâtul ca și popa din Roma pe care l'a trăznit Dumnezeu din senin de oarece a lucrat în ziua Rusaliilor.

Dascălul nu apucă să-și sfârșească vorba, când se pomenește că popa îi pune mâna pe braț să tacă. Tofan înghite speriat, se întoarce și vede pe Grigore Iliș care se apropie, ca de obicei, strănutând și tușind la fiecare pas și ștergându-și neînterupt mustățile și barba cu o basma cenușie înflorită.

Păgânul e bătrân de tot; umblă sprijinindu-se într-o cârjă cepuroasă. Are un cap mare cât o doniță.

Poartă o baină scurtă și roză, vesnic neîncheiată, iar pe ceafă o pălărie lată, moale, turbită. Teată vremea sfredelește și sfârșă stâncile învelite cu mușchiu galben de pe malul Someșului cel cu apă clevețitoare și argintie, unde dânsul are o livadă mare cât vezi cu ochii. Lumca spune că Iliș caută o comoară ce i-ar fi arătat-o în vis necuratul; el însă zicea că taie drum în coasta stâncilor ca să nu mai înconjoare câte două ceasuri prin dosul satului.

Dealtmîntrelea păgânul e o fire veselă și caută prilejul să-și bată joc de oamenii. Când vede pe popa Grozea, râde și-i strigă de departe:

— Bună seara, Vasile!... Ce mai face țandărică?

Popa s'a potolit îndată ce a dat cu ochii de păgân. Se face a nu auzi de țandărică, și zice:

— Bună să-ți fie inima, Grigore! Dar tu ce mai spui?

Iliș nu se oprește, dar răspunde râzând mulțumit:

— Iacă, sfredelesc merou, ce să fac?

— Iea seama să nu se prăbușească stâncile pe tine, că prea ești al dracului!...

Păgânul râde, tușește și intră în curte, zicându-și:

— L'am omorât cu țandărică!

Popa Grozea râde și el uitându-se după Iliș, apoi mormăie, mângăindu-și barba, către dascălul care stă cu pălăria în mână, zgulit ca un cățeluș flămând:

— L'am ars urât cu stâncile, pă!

— Urât de tot! — bălbaș Tofan pleacă repede acasă să povestească nevastă-i că Grozea și cu Iliș s'au certat ca niște țigani și, desigur, s'ar fi și bătut dacă nu era el acolo ca să-i mai potolească...

București - Sakkarah

este titlul unui volum de impresii de călătorie apărut de curând și datorit d-lui Mestugean. Volumul acesta cu vre-o 70 de ilustrații, elegant tipărit, cu coperta colorată. Seriere instructivă și amuzantă, e merită să aibă un deosebit succes și o recomandăm tuturor cititorilor noștri. PREȚUL 1 LEU. Se poate procura dela librăriile și dela depozitele principale, cum și dela administrația ziarului „Universul“.

Grozăviile războiului

Turcoince rătăcind printre ruinele caselor lor la Huorsa

Moș Ștefan

de N. Mihăescu-Nigrim

O, sunt ani de atunci! Și parcă totuși fuse ieri! Îți pare rău adesea că s'au dus așa de repede atâtea întâmplări din viață, dar ție necaz mai puțin pe timpul care zboară și care parcă ia cu el undeva în veșnicie trecutul tău. Ce carte uriașă, veșnică! Fi-vor ele scrise acolo toate fenomenele pierite ale universului, toate faptele mari și mici ale vieții?

Astăzi dacă mă uit din balconul caselor mele în grădina lui Moș Ștefan văd brazde de ceapă și usturoi și bilioane de viță fragedă, tânără pusă în „școală”, ca să s'alceagă până la toamnă ce e bun și ce e rău, ce e prins și ce nu e prins. Pe marginile dinspre Valca Seacă au crescut salcâmi sălbateci și oțetării de nu mai cunoști că e mână pricepută care să-i curețe de crăci nefolositoare.

Era altfel când trăia moș Ștefan. Casa lui învelită cu stuf, — cum erau pe vremuri toate casele țărănilor, — era cu spatele la drum și spre curtea noastră. Cu streșina mare unde vrăbiile își făceau cuiburi; cu două ferestre în față ai căror ochi priveau la vale spre șoseaua cea mare; cu o firidă cu un geam mic în peretele din spate spre noi, prin care bătrânul își arunca ochii spre porțile, casa lui Moș Ștefan era clădită în mijlocul grădinii, și avea două odăi, o sală și o polată. În dreapta în curte o cotineală țuguată în care sus dormeau găinele, iar jos purcelul. O teică de piatră alături și un țaruș gros bătut în pământ de care era legat lanțul făcut jumătate din verigi de fier, jumătate dintr'o funie veche de țes și care stătea întins pe pământ până la o cutie din scânduri vechi unde se adăpostea de muște și de zăduf câinele. Casa cu prispă totdeauna proaspăt lipită cu pământ galben, pe marginile căreia se sprijinea patru stâlpi de cherar, lucrați cu meșteșug din stejar, și pe ei streșina din față a casei.

Dacă te uitați de la noi spre casa lui moș Ștefan vedeți în mijlocul acoperișului polatei făcându-și loc dintre stuf hornul lipit cu pământ din care toată iarna ieșea când și când câte un sul vânt de fum de se risipea în văzduh.

Dar vara grădina lui era grădina. În luna Iunie cireșii steteau cu crăcile întinse împovărate de roșcatele cireși Pietroase de-ți lăsa gura apă. Mai târziu perii altoiți, bătrâni dar sănătoși, își scoteau de sub frunză perele rumenite și mari de credea să se rupă din coadă. Și duziți lui cu dode albe, zemoase, chemați copiii de pe drumuri și mormiați vrăbiile de prin livezile învecinate. Și de câte ori nu auzea în mijlocul verii pe scară grangurii fluierând sătui de dode și mulțumind lui Dumnezeu că nu-i zburătoareste nimeni.

Astăzi s'au dus toate, nu mai sunt pămîi reditori, nu mai e casa, nu mai e de cât ceace spusei mai adineauri.

Doar amintirea lui moș Ștefan mai trăiește în gândul celor ce l'au cunoscut.

Pare-l văd! Slab, cu barbă căruntă, cu plete mari pe umeri, cu cămașa de pânză de in desfăcută la sân pe unde i se vedea pielea păroasă și arămie, cu ochii îmbătrâniți pe de margini, dar vioi; și veșnic cu o lulea în gură. Stetea pe prispă afară și pufoia din lulea. Nu mai putea să muncească.

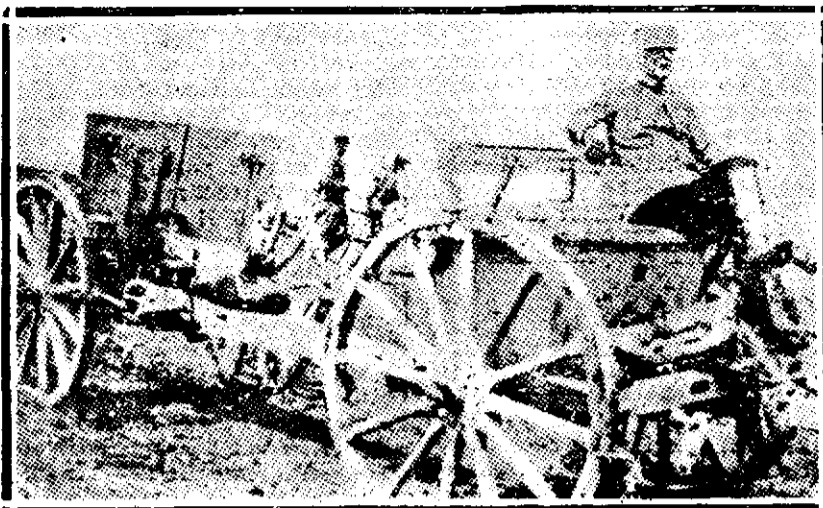
— Ce mai faci, moș Ștefan!

— Ce să fac, tată; aștept și eu să treacă pustiiile de bătrânețe, doar de-oi mai întineri odată.

— Ești bătrân, moșule?

— Dar cine mai ține minte când oi fi venit și eu pe lume? Da ce

Acțiunea armată a României în Balcani

D. General Bogdan pe un tun luat de la bulgari

vânt te aduce pe la mine, copilul tatii?

— Uite, moș Ștefan, să mă lași să pul scara colo la streșină să iaș pul de vrabie.

— Nu se poate, tătucule, că-i păcat! Lasă-i acolo să crească mari, că's păsări ale cerului și fac și ele un bine pe pământ. Da ia mai bine să-ți dau dode albe că știu că n'aveți.

Se scula moșneagul cu greutate, scutura luleaua de marginea prispelor sufla în ea, o băga în sân și mă lua de mână de mă ducea pe potocă la dudul cel mare.

— Ei, acuma, așin'te că scutur, zicea el după ce ridica de pe frunte pălăria. Când să pună mâna pe trunchiul dudului numai cel auzea:

— A, că nu mai sunt în zilele mele!

Picaș iei colo dodele mai mult că erau prea coapte; le adunam și plecam cu gândul tot la pul de vrabie din streșină.

Trecuse vara, trecuse toamna rece și umedă cu chioțele ei la culesul viilor cu belșugul ei de porumb și de struguri și venise iarna uscată, geroasă.

Rar mă lăsaș părinții să ies din casă. Frig și viscol de-ți tăia obrații.

Dar copilul tot copil: găsește de joc chiar în vremurile cele mai grozave.

Și astfel, într'o după prânz vine la noi băiatul vecinului nostru. Il chema Mihalache și era mai în vârstă de cât mine. După ce se încălzi la mâini, îmi șopti:

— Hai să ne dăm pe ghiață!

— Hai! Da unde?

— La Gârla Sărății.

— Haide! Da să nu știe mama.

Mă îmbrăcaș pe furis, pusei căciula bine pe urechi și plecarăm.

Afară, ger. Zăpada scârțâia sub picior, iar hoii cu mâinele în buzunare, cu gulerul paltonului ridicat

mergeam la drum parcă cine știe unde pornisem.

Gândul la ghiață. Aerul rece ne înviorase și parcă zburam. Cotim drumul prin zăvoi, ieșim la malul gării, ne scoborâm pe potocă și iață-ne pe luciul proaspăt al ghiții: parcă era o sticlă întinsă, străvezie. Se vedea în ea cerul cu norii fumurii.

Prietenul meu puse piciorul pe ghiață.

— E tare, zise el, a înghețat bine.

Și eu după el. Își indese bine căciula și se repezi în lungul gării înghețate. Mă uitam la el cu plăcere cum aluneca. Lăsase pe ghiață o dără zgrenturoasă de ținte cu floare. Ghiața cam pârâia. Când să mă reped și eu nu știu cu am călcat mai apăsat, mai în lături, că m'am trezit că se rupe ghiața iar piciorul drept mi s'a dus în apă.

— Sări, Mihalache, că mă nec, strigai eu speriat.

— Ce-ai făcut? zise el cu grijă de băiatul mai mare și veni pe alunecăș inapoi spre mine.

M'am agățat cu amândouă mâinele de el și am scos piciorul care intrase de tot în copcă.

Apa, rece, frigul de afară o înghețase. Pantaloni se făcuse scuț pe picior. Udătura mă pătrunsese până la os și începusem să tremur ca varga și de frig și de frică: ce-o să zică mama când m'o vedea așa?

Pantaloniul înghețat se întărise. Mergeam cu greutate.

Cât eram de vesel și de îndrăzneți când am plecat la ghiață, atât eram de triști la întoarcere.

Cum să mă duc acasă? Îmi pierise toată inima. Și mă dădăiam și parcă mi se urcase un nod în gât.

— Mihalache, hai să mergem la moș Ștefan să usuc pantalonul.

— Că bine zici! Haide!

Se uitaș oamenii la mine, cari radeau, cari dădeau din cap.

Dar îmi crescuse inima că mă gândeam la bunătatea lui moș Ște-

fan. Până seara aveam destulă vreme.

Când am intrat cu tovarășul meu la moș Ștefan, l'am găsit pe un scaunel în fața vetrei plină de jar, cu luleaua în gură. Înăuntru cald și un miros cam de fum de tutun.

— Moș Ștefane, am venit la d-ta da să nu mă spuă acasă, zisei eu cam fără îndrăzneală.

— Da de ce, moșule, ce s'a întâmplat?

— Uite-așa și așa... Să mă lași să-mi usuc ghiata și pantalonul și pe urmă să mă duc acasă.

— O, bată-vă norocul de copii!

Își puse luleaua pe marginea vetrei mă desbracă, mă descălță, luă pantalonul și l'întinse pe un scaun în fața focului, ghiata o puse cu gura spre jar lângă lulea și se duse de luă de pe laviță un cojoc mare.

— Treci colea, moșule, zise el, și vără picioarele pe mânecile cojocului să te încălzești. Stați ici pe scaun, nel la foc, că nu-i nimic. A fost copcă și n'ai știut.

— N'am știut, moșule, zisei eu. Da mi-era frică să nu mă nec.

Aburii ieșeau din pantalonul ca o ceață alburie, iar eu steteam înfășurat în cojoc cu picioarele vărâte pe mâneci. Tovarășul meu își scoase paltonul și căciula, se așezase pe vine la foc și întinse mâinele la dogoare.

Câte trei ne gândeam, fiecare la grijele lui. Moș Ștefan tușea din când în când, aducea mâna peste barba rară și căruntă și mai întorcea pe o parte pantalonul desmormit. Când m'am încălzit și m'am zvântat bine, și se uscaseră pantalonul și ghiata, se înserase.

— Acu ne ducem, moș Ștefane.

— Duceți-vă sănătoși, copiii moșului!

Ne-am îmbrăcat și am eșit. Moș Ștefan a mers cu noi până la pârleaz.

De atunci sunt ani. Moș Ștefan a murit. Sărmanul! o fi având cine să-l încălzească și pe el pe lumea cealaltă?

Converbirii științifice

Cutremurul din Peru și Chili

Veșnic aceleași localități sunt vizitate de cutremure. Messina a fost reconstruită în câteva rânduri și mereu s'a repetat aceeași tragedie; tocmai când orașul era mai înfloritor, atunci a fost nimic și locuitorii omorâți. Messina, după dezastul din 1908 a fost reconstruită. Peste 50-60 de ani, dacă nu și mai curând, iar va fi distrusă cu totul.

Sunt anumite orașe, menite să fie nimicite, așa de pildă, mai toate cele situate pe coasta de vest a celor două Americi, de-alungul munților stâncoși și Cordilierii. De zeci de ori orașe ca Iquique, Antofagasta, Arica, Lima, Callao, etc., au fost prefăcute în ruine, pe cari apoi le au spălat cu grije câteva valuri enorme, ale oceanului infuriat și el.

Spre sfârșitul lui Iulie stil nou, un cutremur de pământ simțit în întreaga Americă de sud, a distruș câteva din orașele sus citate, din Peru și din Chili.

Cutremure avem în fiecare an, dar puține sunt mai intense; se admite însă că în mijloci, Pământul se cutremură cam de 30.000 ori pe an, cu alte cuvinte de vreo 80 ori pe zi. Dar cele mai multe dintre aceste cutremure le înregistrează numai instrumentele: sismografele. Multe apoi dintre cutremurele numite catastrofale, au loc în regiuni nelocuite și bine înțeles că nu se întâmplă nici o... catastrofă. Catastrofă e un cuvânt care privește numai pe oameni. Pentru natură, catastrofa nu e nici înăbușirea celor câteva zeci de mii de oameni, când cu „norul arzător” eșit din pântecul muntelui Pelé

POETUL

*O, câte nopți trecute în gânduri și veghere!
Din viața de mizerii, de lupte, zbuciumată,
Doar inima mai ba e iar mințea e-arișată
Spre lumile albastre, streine de durere!*

*Pierdut și singur astăzi, cu fruntea n'tunecată,
În urma lui privește cu teamă și n' tăcere,
Se simte n'vins și toate îi par că sînt himere
Și viitoru-l vede: o mare infuriată!*

*În cugetări eterne și n' versuri inspirate
El a cântat durerea — suprema voluptate —
Il vor uita amicii și nimeni nu-l va plânge*

*Când trâmbița din urmă îi va suna să moară!
Cugetători slăviți-l: Poetul e-o comoară!
De versuri încrustate cu lacrimi și cu sânge!*

Alexandru T. Stamatiaș

din Martinica și nici nimicirea celor 200.000 de locuitori ai Messinei, în 1906. La drept vorbind, fenomenele acestea, fac parte dintr-una din fazele prin care trece planeta noastră, care e încă plină de viață, nerăcită, cu stratele coajei ei încă neechilibrate bine. Dacă acolo unde coaja pământului se mai increțește puțin, se mai lasă, se află camenii, de acestea nu e răspunzătoare natura. Ea știe că dă mereu viață, știe că e destul de darnică și chiar un milion săi două de ființe omenestii, dacă pier, nu o supără. Asemenea accidente însă pentru noi sunt catastrofe și nici o filozofie din lume nu ne poate împiedica îndulșirea. Pentru mine unul, cea ce mă interesează mai mult e orașelul Arequipa din Peru, despre care se spune că ar fi fost distrus din nou.

La Arequipa se află un observator astronomic, o sucursală a marelui observator Harvard din Statele-Unite, unde se observă în special spectrele stelelor emisferului sud. S'au făcut studii foarte interesante la acest observator. De câțiva timp, lucrează acolo și un astronom austriac, Leo Brenner, care până mai acum câțiva ani avea un observator în încântătoarea localitate Lussipiccolo din insula Lussin (Marea Adriatică).

Adevăratul său nume e baron Gopcevič. A avut o viață foarte aventuroasă și e roșă și cu foșta dinastie sârbească. Il cunoaștem din scrieri, din revista interesantă ce o tipărea și din scrisorile lui pline de sfaturile inteligente. Un adevărat poliglot, cunoștea vreo 10—12 limbi, le vorbea, le scria. Imprejurările l'au făcut ca la vârsta de peste 60 ani, să primească un loc de astronom la Arequipa.

De aceea spusese că dintre toate localitățile ce au fost distruse cu prilejul cutremurului din Iulie, numai Arequipa mă interesează. Ce se va fi făcut bietul astronom? El care și-a petrecut toată viața la ocularul lunetei, călătorind prin spațiul plin de stele, să fie oare victima unui vulgar cutremur de pământ?

Presă nu s'a ocupat însă de groznicul cutremur, căci coloanele ziarelor erau pline cu amănuntele sălbaticilor războaie din Intinerocolele țării balcanice. Ba chiar cutremurul din Târnova, care a făcut atâtea victime, a trecut fără onorurile obișnuite și doar l'am simțit și noi cei din Muntenia și Oltenia, căci ne-a dat senzația răului de mare.

Vom afla târziu amănuntele, mai ales că timp de câteva zile, nici nu s'a putut comunica cu coasta Americii de sud, cablurile submarine fiind rupte, iar telegrafia fără fir neputând fi întrebuințată din cauza unei furtuni nepomenite ce s'a deslășuit în urma cutremurului.

Vom afla de sigur multe scene emoționante, multe tragedii. Dar Chili și Peru sunt atât de departe! Pentru cei mai mulți, aceste două țări sunt doar numiri geografice.

În orice caz, numărul victimelor cutremurelor de pământ, numărul celor omorâți de acțiunea vulcanilor, a trăznetelor, etc., oricât de mare ar fi el, totuși este întrecut de acela al soldaților omorâți în războaie. Dacă un cutremur de pământ ar fi omorât câteva sute de locuitori ai acestei frumoase țări, am fi făcut un caz extraordinar. Dacă mor câteva mii de ființe omenestii sacrificate de holeră, nu ne mai îngrozim, găsim că e ceva aproape natural, deși omul poate să lupte în contra unei epidemii, dar nu poate să lupte deloc în contra unei manifestări mai bruste a planetei noastre.

Și apoi nu avem dreptul să ne plângem în contra cutremurelor, căci ele dovedesc vitalitatea planetei noastre. În ziua când Pământul se va liniști cu totul, nu știu, zău, dacă va mai fi tocmai plăcut să-l locuiești. Liniștia lui bătrânețe ar însemna poate renunțarea lui la o amenire pământescă.

Și când te gândești că sunt mulți cari se tem de cutremure de pământ! E drept că locuitorii Germaniei, de pildă, nu prea știu ce va să zică cutremurele. E o superioritate însă să știi ceva mai mult. Numai că această superioritate e uneori cam periculoasă.

Victor Anestin.

OZANA

de BELDICEANU

Prin livada întinsă vântul toamnei trecea cu șuștii de ape. Noi, copiii, ne strânsesem, ca de obicei, lângă Conachi, un țigan bătrân, care era vizitii la tata. Ne culăbărisem lângă el, în fân, pe patul lui de sub streșina grajdului. Conachi trase odată din lulea, și ochii albi îi scânteiară o clipă, în rumeneala cărbunelui; apoi rămase, un răstimp, neclintit, ca săpat în piatră, cu privirile în gol. Noi nici nu sunam. Imprejur, se auzea numai freamătul vântului și ronțăitul calilor, în grajd. Eui simțeam în suflet o înfiorare dulce și stam cu ochii țintă la gura moșneagului, în mireasma de miere a fânului. Conachi mai trase odată din lulea și începu:

„Eram, ia așa cât o ulciacă, pe vremea când s'a întâmplat ce vreau eu să vă povestesc. Acu satra noastră răzăcise prin țara Muscalului și se așezase, de câteva zile, pe malul Prutului. Era primăvară și câmpiile se întindeau verzi ca buratele împrejurul corturilor noastre, și miroseau ca un fagure. Și noi, dancii, făcăm roate prin iarbă, în pielea goală; ne bălăccam, cu ceștirile, în Prut; și, după asta, stăteam ca șopârtele, la soare, până se usca apa pe noi. Nu știu ce-or fi simțit ceilalți; da știu că mie, când se desprimăvâra, îmi venea să saruț iarbă; când mă tolăneam în ea, fir-soarele fragede îmi gâdăleau tot trupul și eu strângeam din ochi, și primeam a-mi da de-a tăvalul, sorbind adânc mirosul herbei și al pământului, și mă înfioram din crețet până 'n tăpș. Mar, când mă întindeam la soare și stam, cu ochii închiși să mă pătrundă căldura, mi se părea că soarele mă mângăie cu o ființă vie.

Acu, într-o seară, cum stam tolănit, cu fața 'n sus, în proajma focului, numai ce aud, pe drum, un tăcânit de potcoave, și, ridicându-mă într'un cot, văd un călăreț că-și oprește calul în fața cortului bulibăsei și cere, moldoveneste, un cărbune. Ozana, fata căpitaniei noastre, se cînchi jos, luă cu mâna un cărbune și-l puse în palma călărețului.

Dânsul îl așeză grăbit în pipă, și îndesă cu unghia degetului celui mare, poțai de câteva ori și rămase, cu ochii mirați la Ozana. Sta drept în șea, c'o mână 'n șold, cu vârfurile cizmelor în afară; și calul negru, plin de spume, părea acoperit c'o horbotă albă. Călărețul era un boer tinerel și ochii îi ardeau ca două luminișii. Duse o mână la mustecioara neagră ca pana corbului, zămbi și zise ceva. Ozana îl fulgeră, printre gene, și, plecându-și ochii, se înroși ca un mac.

Hai, ce mândrețe de fată mai era Ozana!... Nu degeaba vrea, parcă, s'o mănânce cu ochii boerul. Era subțirică și mlădioasă ca o mlădiță, și se purta îmbrăcată bărbătește. Parcă o văd: cu cizmulițe roșii de saftian, cu potcoave de alamă; cu ălice de mătase, cu nasturii de argint, mari cât niște zurgalăi. Umbra cu părul retezat, mai sus de umera, care, de negru ce era, avea ape albastre, ca aripile cerbilor; fața-i era albă ca laptele și fragedă ca o floare, de parcă nici nu era din neamul nostru; iar sânul, abia împlinit, îl răsărea pietros sub cămașa de borangie. Într'amurg când se făceau jocuri și când primea a juca Ozana căzăcește, fetele și flăcăii își conteneau jocul, s'o privească pe ea, și ochii flăcăilor se aprindeau de dragoste și ai fetelor de pizmă; iar bulibașa, cât un munte, sta răzămat în toiag, mândru ca un împărat și zămbea fericit în barba croșă, puflind dintr'un clubuc de lemn de ciros, ce-l ajungea până 'n chinir.

Nici un flăcău nu era în stare să joace cazaciocul ca Ozana. Când se cinchea la pământ și primea a se 'nvârți, părul i se făcea roată împrejurul capului; iar banii din plete îi puneau o cunună de aur și nasturii ilicului făceau cercuri de argint. Și, din când în când, Ozana dădea capul pe spate și chinca de ciocoteau, până departe, câmpiile. Iar, când juca Ozana domol, lin, cu fața către cer, cu ochii pe jumătate închiși, zămbind ca prin vis, cu brațele în șolduri, — parcă mângăia iarbă cu vârful picioarelor, și banii din plete îi sunau în tăcerea dinprejur: împeda, dulce, ca niște clopotei; și când se mlădia, de subțirică și fragedă ce era, și se părea c'o mlădoie vântul, ca pe-o tulpină tânără.

... Călărețul, după ce mai puflă o clipă, zămbind și strunindu-și calul, se aplecă, deodată, în șea, s'o prinse pe Ozana, cu două degete, de lărbie. Ea îl izbi, cu dosul palmei, peste bnaț și, răsucindu-se pe călcăe, se făcu nevăzută, în întunerecul cortului; iar dânsul dădu pinteii calului și porni în buesiru, aruncându-ne, nouă, dancilor, care

pornisem, de-a roata, după el, un pumn de mahmudele.

Da' când a prins'o de lărbie, nu știu cum, mâna întors și l'am zărit pe Coman. — un flăcău cât un baiduc, care-l dădea țărcoale Ozanei, — uitându-se după necunoscut, cu ochii lui verzi, care-i luceau ca niște licurici.

Din ziua aceea, în fiecare zi, îl vedeam pe călăreț oprindu-se dimineața or seara, la noi, în șatră, și suguină cu Ozana. Toți dancii din lae ne jucam acum cu mahmudele; iar Ozana se făcea, pe zi ce mergea, mai frumoasă: fața îi era mai albă, parcă, gura mai roșie, ochii și părul mai negrii.

Auzisem că tinețelul, care arunca banii cu pumnii și, când îl prea îndesam cu dragostea, ne ardea cu sfichil de mătase al harapicului, de ne frigea la inimă, — auzisem că era feciorul unui boier putred de bogat, care, avea moșii prin partea locului.

Câte odată, noaptea, când mă trezeam, îl vedeam pe-amândoi cătăcînd prin luncile Prutului. Calul păștea slobod pe lângă ei. Imprejur se auzea numai plescăitul valurilor. Pe câmpie luceau licuricii ca stelele cerului.

Luasem aminte că Coman slăbise oasele feței parcă-i împungeau picioarele, și, de câte ori venea feciorul boierului, îl zăream ochii verzi arzând, undeva, în umbră, ca niște ochi de fiară.

Într-o noapte, pe când Ozana se întorcea la cort, umbra lui Coman îl eși, ca din pământ, înaintea, și-l căzu în genunchi, la picioare. Nu erau departe de unde dormeam eu, și-l auzii limpede:

— Nu mai pot, Ozano; nu mai pot, gemea Coman.

— Ce te-a apucat, Comane, făcu dânsa, cu glas aspru. Ce? Ai 'nloc bunit?

— Nu mai pot, — nu mai pot... Omoară-mă mai bine, omoară-mă cu mâna ta.

— Ai 'nebunit, Comane, se vede... Perii în lături; și lasă-mă să trec.

— Haide, fie-ți milă de mine, Ozano; și omoară-mă, gemea Coman, nu mai pot; parcă am jăratec în inimă; mă arde, nu mai pot... Nu vezi c'am ajuns ca o arătare, Ozano? Nu vezi, că mă bate vântul de slab? Așa am fost eu, Ozano? Imi vine să răcesc, ca ești din minți... Haide, fie-ți milă de mine și ucide-mă...

— Nu te mai boci ca o muiere. Perii în lături; să trec, îți zic...

— Nu te las, Ozano, nu te las, țipă înăbușit Coman, cuprinzându-l cu amândouă mâinile, picioarele, și, dintr'odată, se încovoie, scoase nasprasic un junghiu și-l întinse gemând printre dinți: „ha, Ozano, ucide-mă... ucide-mă...”

Ozana îl smulse și, ridicând brațul gol deasupra capului, junghiuul trecu, ca un fulger, prin lumina lunetii, și se înfipse depare, în pământ. „Ești nebun de legat, sărace...” murmură și lovindu-l cu scârbă cu cizma, trecu mândră înainte și se făcu nevăzută în cort.

După asta, în altă noapte, mă trezii în văjăitul luncilor. Din când în când, în zare, tresărea ca o pânză de foc, un fulger, și atunci se zurgăvea, o clipă, luna neagră, îndoită de vijelie, și, departe, pe malul Prutului două umbre. Cum stam așa cuibărit în bulendre, cu inima cât un porice, mi se păru, deodată, c'aud un gemăt, aproape și cătală împrejur; dar nu puteam vedea la doi pași de întineric ce era.

Și când fulgeră iar, zării între corturi, — cari tresăriră, parcă, speriate, — o umbră stând pe pânțec, la pândă, cu pletele valvoii în vânt, — și cunoseai că era Coman. După un răstimp, mi se păru c'aud, prin iarbă, niște pași depărtându-se spre drum. Și, nu mult după asta, vântul a adus un tăcânit de potcoave.

A doua zi se zvoni, în toată șatra,

DIN CADRILATER

Tipuri din Dobrița

că, în zorii zilei, calul boerului s'a întors singur la curte și plin de sânge. Ozana sta lângă foc, culcată în iarbă, cu fața către cer; și, când a auzit, ea mășcăta de șarpe, a sărit în picioare, s'a uitat, o clipă, omețită, împrejur, ca varul la față; dar nu i-a dat o lacrimă. Coman sta pe o buturugă, în ușa cortului, cu fața ascunsă în mâini, cu pietrele un-suroase revărsate peste brațe — și la picioare îi scânteca, în soare, barda din trunchiul. Ozana îl văzu și se îndreptă spre el, cu gura încetată — și, când fu la un pas de el, se opri dreptă, mână înaltă, parcă: „Ce-ai făcut, Comane?” gemu printre dinți și ochii îi ardeau ca două văpăi.

Coman își descoperi fața, galbenă ca de mort, o privi cu niște ochi mari, rătăciți și grâi moale: „L'am ucis!”

Atunci, ca fulgerul, Ozana a scutit barda din trunchiul, a înălțat-o, o clipă, spre cer, și frângându-se de mijloc, a repetat-o în creștetul lui Coman.

ANECDOTE CELEBRE

LA CURȚILE MONARHILOR

Un astrolog profetizase că o doamnă care iubea pe Ludovic XI, va muri până în opt zile. Profecția împlinindu-se, Ludovic XI invită la dânsul pe astrolog, după ce instruiseră pe camenii săi ca în un semn dat să puie mâna pe dânsul și să-l arunce pe fereastră.

— „Pentru că susții că ești atât de savant” — îi zise regele — „în cât poți prezice soarta altora, atunci spune-mi când vei muri tu?”

— „Treți zile înainte M. V. — răspunse astrologul.

În urma acestui răspuns regele nu mai făcu semnul convenit și luă pe astrolog sub poza sa.

Gabrioletele ajunseseră la modă sub Ludovic XV și bon-ton-ul cerea ca fiecare doamnă să aibă singurii cai. Ce zăpăcăli! Cele mai dragute mâini erau cele mai stângace și zi cu zi numărul accidentelor se înmulțea.

Regele chemă pe d. Argenson și îi invită să ia măsuri pentru siguranța trecătorilor.

— Cu plăcere, Sire — răspunse el — dar veți să nu se mai întâmple nici un accident?

— Se înțelege!

— Atunci dați-mi mâna liberă.

A doua zi se dădu un ordin după care nu se permitea de cât doamnelor cari au atins vârsta de 30 de ani, să-și conducă singure gabrioletele.

Peste două zile nu mai trecea pe stradă nici o gabrioleță condusă de doamnă.

Despre Ludovic XVI se povestește că era mare mâncăcios și mânca în special carne și păsări servindu-se adesea de degote pentru a suga oasele.

Regele avea aceeași poftă de mâncare în cele mai critice momente ale vieții sale. În timpul fugii din Varennes, Ludovic XVI își pierdu două ore la Etoges, pentru a lua un dîneu copios la d. De Chamilly. Din cauza acestor două ore pierdute fuga i-a fost zădărnicită.

Pe când Ludovic XVI, regele Franței era pe cale să trimeată o armată spre Alger (în Africa), ministrul plenipotențiar al Franței încercă să întimideze pe regentul otoman spunându-i că regele Ludovic va pune să se bombardeze orașul Alger.

Dey (regentul turc) întrebă pe ministrul francez: „Cât va costa pe rege această întreprindere războinică?” — și când ministrul îi răspunse: „vre-o câteva milioane”, Dey observă: „Mulți bani, ce-i dreptul!

Spuneți regelui vostru, că dacă e dispus să-mi dea numai jumătate din această sumă sunt gata să bombardez singur orașul”.

La începutul domniei sale Ludovic XVIII ceru ca în timpul dimineții ușile sufrageriei să rămâie deschise. Spre sfârșitul domniei însă, regele mânca, cu ușile închise. Motivul e următorul:

Regelui îi plăcea grozav spanacul, pe care-l interzicea însă medicul său.

În timpul unui dîneu regele ceru porția sa de spanac; ducul de Aumont îi răspunse însă că nu mai este. Regele vrea însă spanac cu orice pret, se infurie și injură:

— Cum? — zice el — eu regele Franței să nu pot mânca spanac! *Sacrébleu!*

Soldății din gardă asistă la acest spectacol și zabucnesc într'un răs formidabil.

Regele furios dădu ordin să se închidă ușile și trimise la închisoare pe gardienii.

De la această întâmplare ușile rămăneau închise la Tuilleries în timpul mesii.

Istoria nu ne spune însă dacă regele Franței mai mânca sau nu spanac.

EX-LIBRIS

La Rămănești durante la guerra balcanica de Vico Mantegazza.

Nu mai e vorba de o chestiune literară, ci de una politică. După o foarte eiogioasă scriere asupra bulgarilor d. Mantegazza a intrunit în volum mai multe articole pe care le scrisese pentru diferite ziare, cu privire la conflictul romano-bulgar. Unitatea se resimte mult, căci se vorbește și despre multe alte evenimente cari nu au legătură cu acest conflict, dar d. Mantegazza nu a avut timp să studieze chestiunea în fond. Un articol de ziar, pentru un ziarist îndemănat de ca d-sa, se scrie cu multă ușurință, o carte e ceva mai pretențiosă.

Noi românii, popor pe seama încă prea civilizată, nu suntem mulțumii numai să se vorbească de noi, dar cerem cu brutalitate, să se spună și adevărul și ne cămăim, nu criticile, fie ele chiar aspre, cât bunăvoința cu care se interesează de noi, nu e destul de sincer. D. Vico Mantegazza ne iubește, aceasta ne-o spune în articolele d-sale și aceasta ne-ar face, de sigur, plăcere. Citind însă toate articolele, ne depănjăm din ele ceva care nu seamănă a iubire și aceasta ne pune oarecum „en garde” contra d-sale.

D. Mantegazza cunoaște oarecum pe români și poate chiar că are și anume simpatii pentru acești oameni, cari au păcatul să se mândrească cu originea lor latină, dar din ceea ce scrie d-sa despre conflictul romano-bulgar, reiese o simpatie mai pronunțată pentru bulgari. Nu poate fi mult acuzat. Lucrul este explicabil. În Italia a domnit și domnește un curent ostil în contra ultimei acțiuni războinice a României. Cele mai multe ziare ale fraților noștri mai mari, ne-au spus cu multă sinceritate părerea lor, ba încă unele reviste au publicat poezii, în cari armata română era ridiculizată, ba se ridiculiza și pretenția noastră că suntem de origine latină.

Dacă d. Mantegazza șiar fi arătat întreaga sa simpatie pentru țara care l'a primit cu atâta căldură tocmai pentru că era italian, ar fi intrat în conflict cu părerea unanimă a cuceritorilor Libiei și d. Mantegazza e prea inteligent pentru a-și crea o situațiune urată în țara sa.

Oricât de delicat ne-am purta cu musafirii mai mult sau mai puțin iluștrii, ce ne vizitează- vom rămâne tot țărănoii incuți dela Dunăre și

ultimul zidar care lucrează din Trovatore lucrând la bancetele pe cari noi le numim palate și de unde conaționalul lui Verdi își câștigă existența, are dreptul să se crează superior oricărui român. Am văzut alți străini, cari își câștigă existența în această țară ospitalieră, cari își bat joc pe față de români, deși în țara lor nu ar fi fost bunii nici le văcsuitor de ghete. Dovada cea mai bună că suntem cu totul incuți.

D. Mantegazza vorbește despre români și bulgari cu o deosibită imparțialitate; arată frumos și pretențiile noastre, dar mai cu seamă supărarea îndreptățită a bulgarilor. Am spus însă, autorul nu putea să se facă impopular într-o țară, care a avut tot dreptul să svârle cultura în Libia prin gurile puternicelor sale tunuri.

Altfel, veți găsi în cărțica d-lui Mantegazza apăsători binevoitoare asupra suveranilor noștri și câteva anecdote interesante.

Putem să adăugăm, că așa sălbătici cum sunt, iubesc Italia și cultura ei seculară, iar supărarea onorului din cetățenii ei nu ne va putea înstrăina niciodată de neamul latin, care a dat omizării pe Dante și pe Michel Angela.

Existența și manifestarea. O nouă teorie asupra evoluției în univers de Const. Fotachi.

O scriere asupra căreia se vor pronunța aceia cari sunt competenți în materie, dar asupra căreia putem să spunem câteva cuvinte asupra unei chestiuni de ordin secundar poate.

D. Fotachi vorbește despre evoluția în univers, or, se admite că d-sa trebuie să cunoască în fond toate științele, cari se ocupă cu universul nostru și mai ales astronomia, fizica, etc.

A trecut vremea când se puteau aduce argumente metafizice, când logica era de ajuns ca să clădești o teorie asupra universului. Astăzi, cu evoluția universului se ocupă numai învățații, cari nu se mulțumesc cu vorbe, ci fac nemulțumite observații cu diferite instrumente din cele mai perfecționate.

Din lucrarea d-lui Fotachi reiese însă că d-sa e departe de a cunoaște chiar cele mai elementare noțiuni asupra universului. Astfel ne spune cu multă seninătate: „Când un corp străin de constelația noastră o cometa...” Știi ce vrea să spună? Vrea să vorbească despre sistemul solar, care nu poate fi constelație. Și-apoi cometele sunt proprietate a soarelui, nu sunt corpuri străine. Și nu e scăpare de condei, căci puțin mai departe spune iar: „Sistemele cerești fac parte din alte individualități (!), constelațiunile!”

D-sa nu știe că ceia ce se numește constelație, e o grupare de stele, ce nu au nici o legătură unice cu altele; o stea dintr-o constelație putând să fie mult mai aproape de noi, decât una care pare alături de ea pe bolta cerească. Și tot așa greșește autorul de căteori vorbește despre univers. Probabil că în ceea ce privește psihologia, sociologia, etc., cu cari de asemenea se ocupă în scrierea d-sale, e mai bine informat, dar în ce privește universul nu. Și ne pare foarte rău. E curios cum se găsește atâți filozofi cari se ocupă cu universul nostru, fără să aibă cele mai elementare noțiuni de astronomie. Azi nu se mai poate vorbi de psihologie fără ajutorul fiziologiei, nici de univers fără astronomie; filozofia prezentului e cu totul alta și un filozof nu mai poate fi decât un învățat. Că mai există a-matori de vorbat goale, de fraze frumoase, e drept, dovadă succesul pe care Bergson îl are în toate saloanele Parisului, dar e o filozofie pentru doamne, pentru feți frumoși fără multă judecată, pentru esteji și literați, cari sunt încântați, că pot să priceapă în sfârșit și ei un elegant sisem filozofic. Cel puțin Berg-

son nu se ocupă de astronomie, săr când s'ar ocupa va avea prudența să consulte pe un specialist. Eu unul nu felicit delec pe d. Fotachi pentru munca ce a depus și-mi pare rău, căci altfel dovedește că știe să scrie frumos; sunt pasagi destul de interesante. Nu recomandăm însă această scriere, decât celor cari sunt stăpâni pe o cultură mai întinsă, cei cari nu vor lua drept bun și greșile pe cari le face autorul fără să vrea, de bună credință de altfel.

Albert

Viața artistică și literară

— Sculptorul Severin, care s'a înapoiat în țară în vederea mobilizării, a vândut Muzeului Simu, o admirabilă creațiune sculpturală.

Presa franceză și italiană vorbesc cu mult entuziasm de opera acestui tânăr compatriot care și are atelierul la Paris.

D. Severin e un psiholog în sculptură și știe să redea admirabil în piatră sau bronz cele mai interesante colțuri ale sufletului omenesc.

D-sa se înapoiază, zilele acestea, la Paris, dar e probabil că-și va face un atelier și în București.

Poetul Al. T. Stamatiad a tradus din Maurice Maeterlinck trei drame dintre cele mai frumoase în câte un act: *Oaspete nepoftat*, *Interior* și *Orbi*. Ele au fost tipărite separat dar în toamnă vor apăre într'un volum mare sub numele de *Ciclul morții*, dat de traducător.

Traducătorul a reușit să redea în românește frumoșele stilului și finețea de nuanță a lui Maeterlinck.

Scriitorul D. V. Ciotori va publica în curând la Londra unde se va stabili pentru câțiva ani spre a-și desăvârși studiile universitare asupra limbii și literaturii engleze.

Prima ediție a ionului eroic „*Seniara vităci*” s'a apărut. Săptămâna aceasta sosește din Italia a doua mie de exemplare din acest imn.

Pe lângă Academia de muzică și artă Dramatică din București s'a înființat o secțiune pentru progătierea unică a artiștilor cari vor forma opera română ce se va înființa în toamna aceasta și despre care am dat toate amănuntele la timp.

În biblioteca sociologică a apărut „*Știința istoriei după A. D. Xenopol*” un foarte interesant studiu al colaboratorului nostru Tiberiu A. Constant.

Studiul e precedat de o prefață a eruditului nostru istoric, d. A. D. Xenopol și e tipărit cu cheltuierea ministerului cultelor și instrucțiunii publice.

În viitorul *Ex-libris* vom vorbi mai pe larg despre acest studiu interesant.

Domnii abonați cari cer schimbări de adresă, sunt rugați cu insistență să binevoiască a trimite adresa nouă, odată cu cererea d-lor și eticheta pe care este imprimată adresa cu care primeau ziarul până atunci, spre a se putea da curs repede cererilor și a nu se întârzia cu trimiterea ziarului la noua adresă.

NOUA SERIE A

Marilor Premii

ce se vor oferi de

Ziarul UNIVERSUL

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie 1913:

Lei **6.000** **Lei**

BANI IN NUMERAR

BANI IN NUMERAR

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz
„Industria Metalică MARCU“ și una SOBĂ „GODIN“ „Industria Metalică MARCU“
bulevardul Elisabeta No. 8, București

JUVEATATE GARNITURA MOBILA

COMPUSĂ DIN: O CANAPEA, DOUĂ FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

O oglindă venețiană. - Una masă elegantă de mahon cu cristal.

Una frumoasă Lampă pentru atârnat. - Una sobă calorifer sistem german

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin.

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Miha-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10
Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

3 Costume naționale

Un elegant și pi.oresc costum țărănesc pentru dame model Breaza de
Un splendid costum țărănesc ca aceluia al Bucureștilor roșu, dulce în
Un costum țărănesc după modelul celor purtate de Câmpulungence, nem-
trecut, superb, așa cum numai în vis ai vedea, alb.

DOUĂ GHEBE FINE drăguțe, de te-ar învidia orice orășencă cu gust
O CAMAȘUȚA lucrată cu o rară delicatete în galben și negru

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de metal și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină captușită cu câștea.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.
Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică „Jean Feder“, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentală, cu testiera prelungită, specială pentru concerte.

UNA CIRTARĂ cu mecanică.
UNA HARMONICĂ cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „La Harpa“, București, strada Colței No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ „SPORT“ cu roata liberă și înrâă automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, „Bayard“, din renumita fabrică de arme „Pieper-Bayard“. Această armă are 4 zvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebunța atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie „Pieper“ cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.
Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete „S. D. Zismann“, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

UN POLICANDRU fin Venegran cu 5 brațe, pentru gaz aerian, cumpărat de la renumita Casă Teich & Comp. Succesorii Carol Weinlich, str. Cobălășu (fost berzei) No. 9 București.

UN COSTUM DE BAINÉ (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grünberg, str. Academiei No. 25.

UNA FRUCTIERĂ în formă de scoică susținută de un in-geras stând pe pedestal; totul de metal argintat.

UNA FRUCTIERĂ cu sp. ce de grâu de metal oxidat
2 VASE DE CRISTAL culoarea închisă cu pictura de aur, în suport de metal argintat, cumpărate dela cunoscutul Ma-

gazin de bijuterii Th. Radivon, B-dul Elisabeta 8 bis, Bucu-
rești.

UNA PENDULA MODERNĂ de perete, din lemn de nuc cu înfășurătorul la 15 zile, sunând la oră și jumătate.

UN CEASORNIC DE MASA pentru salon, frumos bronzat, garnisit cu pietre-sunet și așezat pe o șanie înhamată cu un cerb.

UN CEASORNIC DE BIUROU frumos bronzat, având calendar mecanic.

6 LINGURITE, AURITE și frumos emailate, cu vederi din București, aranjate în cutie tapisată.

Toate aceste cumpărate dela cunoscutul Magazin de Bijuterii și ceasornicarie. Ceasornicaria Colței str. Colței 31.

2 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 87 pentru bărbați.

3 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 88 pentru bărbați.

1 CEASORNIC DE AUR 14 carate cu 3 capace No. 92 pentru bărbați.

5 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac marca arpad, pentru bărbați.

6 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac.

1 CEASORNIC DE AUR, având și broșă atârnat pe un lanțisor pentru dame.

3 CEASORNICE DE ARGINT cu brățări pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 3 capace emailat cu stelute, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR emailat Miosetis, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 1 capac, pentru dame.

1 SPLENDID OU EMAILAT, suvenir din Carlsbad, cu fotografie Sprudel, servă pentru pudrieră într-o elegantă casetă tapisată cu mătase.

2 GARNITURI „NECESER“ pentru toaletă de dame, fiecare garnitură având un elegant sachou.

6 CEASORNICE DE ARGINT oxidate, pentru bărbați.

3 Mașini de cusut de mână. - Un vagon de 10.000 kgr. lemne. - 25 Casete „Flora“ conținând săpun, pudră și crema flora.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în Editura Ziarului „Universul“ tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. — Administrația „Universul“ nu întrebunțează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.